

30 marca 2020 r.

PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW W KONTEKŚCIE KRYZYSU SPOWODOWANEGO EPIDEMIĄ COVID-19:

WYMIANA INFORMACJI I WYTYCZNE DOTYCZĄCE STOSOWANIA ROZPORZĄDZENIA UE W SPRAWIE PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

Kryzys spowodowany epidemią COVID-19 oraz różne środki jego zwalczania przyjęte na poziomie państw mają wpływ na operacje przemieszczania odpadów w UE. Problem ten może wkrótce się zaostrzyć. Wewnątrzunijne przemieszczanie odpadów jest ważnym ogniwem całego łańcucha dostaw, od momentu zbiórki do końcowego przetwarzania odpadów. Wiele państw członkowskich uzależnionych jest przy przetwarzaniu odpadów od zakładów znajdujących się w innych państwach członkowskich, gdyż nie mają na własnym terytorium instalacji do gospodarowania wszystkimi rodzajami odpadów. W UE transgraniczne przemieszczanie odpadów reguluje rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów (rozporządzenie o przemieszczaniu odpadów).

Ze względu na ochronę środowiska, zdrowie publiczne i gospodarkę konieczne jest stosowanie przez państwa członkowskie UE wspólnego podejścia, aby ograniczyć zakłócenia w przemieszczaniu odpadów.

Celem niniejszego dokumentu jest wypracowanie wspólnego podejścia do zapewnienia ciągłości przemieszczania odpadów w całej UE, przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia publicznego i ochrony środowiska w wyjątkowych okolicznościach spowodowanych pandemią COVID-19. W oparciu o najlepsze zidentyfikowane praktyki oraz zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi, niniejszy dokument zawiera wytyczne dla właściwych organów państw członkowskich, podmiotów gospodarczych i wszystkich zainteresowanych stron, służące:

- zapobieganiu powstawaniu przeszkód w transgranicznym przemieszczaniu odpadów w UE i ograniczaniu tych przeszkód, oraz
- ułatwianiu wdrażania przepisów UE dotyczących przemieszczania odpadów.

1. PRZEJRZYSTOŚĆ ŚRODKÓW MAJĄCYCH WPLYW NA TRANSGRANICZNE PRZEMIESZCZANIE ODPADÓW W UE

Przejrzystość wszelkich wprowadzanych przez poszczególne państwa członkowskie środków ograniczania transgranicznego przemieszczania odpadów ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania przemieszczania odpadów w całej UE.

16 marca 2020 r. Komisja przyjęła **wytyczne dotyczące środków zarządzania granicami w celu ochrony zdrowia i zapewnienia dostępności towarów i usług podstawowych**¹. Na tej podstawie 23 marca 2020 r. Komisja przyjęła **komunikat w sprawie wdrożenia uprzywilejowanych korytarzy**², zawierający konkretne zalecenia służące utrzymaniu w całej UE funkcjonowania łańcuchów dostaw i jednolitego rynku towarów, wszędzie tam, gdzie istnieją lub zostały wprowadzone kontrole na granicach wewnętrznych. **W komunikacie wyraźnie wyjaśniono, że do przemieszczania odpadów stosuje się odpowiednio zasady dotyczące transportu towarów.**

W wytycznych podkreślono zasadę stanowiącą że wszystkie granice wewnętrzne UE powinny pozostać otwarte dla towarów oraz że należy zagwarantować funkcjonowanie łańcuchów dostaw produktów podstawowych. Zaaapelowano do państw członkowskich o wyznaczenie priorytetowych pasów ruchu dla transportu towarów (np. przez wyznaczenie uprzywilejowanych korytarzy). Przejazd przez przejścia graniczne na trasach takich uprzywilejowanych korytarzy należy umożliwić wszystkim pojazdom towarowym, bez względu na przewożone towary.

➤ **Komisja zwraca się do wszystkich państw członkowskich o pełne wdrożenie tych zaleceń, aby zapewnić sprawne dostarczanie wszystkich wysyłek odpadów bez opóźnień, a w szczególności zagwarantować dostęp przemieszczanych odpadów do przejść granicznych na trasach uprzywilejowanych korytarzy.**

Komisja prowadzi ponadto **wykaz wdrożonych lub zapowiedzianych przez państwa członkowskie środków ograniczających transport transgraniczny**³. Organy i podmioty gospodarcze zajmujące się przemieszczaniem odpadów powinny zapoznać się z tą stroną internetową, co ułatwi im właściwe planowanie i organizację operacji.

Aby pomóc w wymianie informacji o szczególnych środkach krajowych dotyczących wewnątrzunijnego przemieszczania odpadów w kontekście kryzysu spowodowanego COVID-19, DG ENV prowadzi **wykaz punktów kontaktowych w państwach członkowskich**⁴. Stanowi on uzupełnienie dostępnego wykazu właściwych organów odpowiedzialnych za wdrażanie rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów⁵.

¹https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20200316_covid-19-guidelines-for-border-management.pdf

²https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/2020-03-23-communication-green-lanes_en.pdf

³Zob.: https://ec.europa.eu/transport/coronavirus-response_pl

⁴<https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/Overview%20MS%20contact%20details%20during%20covid-19%20situation%2024032020.pdf>

⁵ https://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/pdf/Competent_Authorities_EN_13_March_2020.pdf

2. ELEKTRONICZNA WYMIANA DOKUMENTÓW I INFORMACJI

W wielu państwach członkowskich w przypadku przemieszczania odpadów domyślnie stosuje się procedury z wykorzystaniem papierowej formy dokumentów: dokumenty papierowe są podpisywane, towarzyszą przesyłkom i są fizycznie przedstawiane lub wymieniane na różnych etapach transportu. W kontekście zdalnej organizacji pracy w związku z kryzysem wywołanym przez COVID-19 korzystanie z procedur opartych na dokumentacji papierowej znacząco wpływa na terminowość procedur administracyjnych. W celu zminimalizowania fizycznego kontaktu należy ponadto unikać regularnej wymiany dokumentów papierowych między różnymi podmiotami gospodarczymi i różnymi organami w trakcie przemieszczania odpadów.

Art. 26 ust. 4 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów umożliwia elektroniczną wymianę informacji i dokumentów, jeżeli wszystkie zaangażowane organy i podmioty gospodarcze wyrażą na to zgodę.

➤ **Do procedur i wymiany informacji określonych w rozporządzeniu o przemieszczaniu odpadów zaleca się stosowanie procedur elektronicznych oraz stosowanie dokumentów elektronicznych i przyjmowanie przez właściwe organy wszystkich państw członkowskich dokumentów i informacji w formie elektronicznej, w tym w miarę**

Stosowanie procedur elektronicznych może przyjmować różne formy, od wymiany dokumentów i wyrażania zgody za pośrednictwem poczty elektronicznej po korzystanie z wprowadzonych już przez niektóre państwa członkowskie kompleksowych systemów wymiany danych między państwami.

W celu zapewnienia sprawnego przemieszczania odpadów w obecnej sytuacji zaleca się następujące rozwiązania praktyczne:

- a) zgłoszenia (art. 4 i 14 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów) powinny być przyjmowane w formacie cyfrowym (np. przesłane pocztą elektroniczną zeskanowane dokumenty lub zgłoszenia przekazane w formie elektronicznej za pośrednictwem odpowiedniego systemu);
- b) cała komunikacja dotycząca zgłoszenia, zgody i wymogów obowiązujących po wydaniu zgody powinna być przesyłana w formacie cyfrowym, w tym:
 - informacje lub dokumenty wymagane do zgłoszenia (art. 4 i 8 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów),
 - przekazywanie dokumentacji zgłoszenia właściwym organom (art. 7 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów),
 - potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia oraz wyrażenie zgody (art. 8 i 9 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów),

- dokument przesyłania, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów;
- dokument określony w załączniku VII i o którym mowa w art. 18 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów.

3. WYTYCZNE DOTYCZĄCE UŁATWIANIA PROCEDUR PRZEMIESZCZANIA ODPADÓW

W tytule II rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów przewidziano kompleksowe zasady dotyczące przemieszczania odpadów w obrębie UE. Dotyczą one w szczególności odpadów niebezpiecznych i zmieszanych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych, które podlegają procedurze uprzedniego pisemnego zgłoszenia i zgody. Ze względu na ograniczenia dotyczące przekraczania granic, służące zapobieganiu rozprzestrzenianiu się Covid-19, przemieszczanie odpadów może wymagać zmiany planowanej trasy. Należy unikać niepotrzebnych opóźnień przy aktualizowaniu zgłoszeń o przemieszczaniu, aby zapobiec powstawaniu dodatkowych przeszkód w sprawnej kontynuacji przemieszczania odpadów w obrębie UE oraz potencjalnych zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi.

Aby ułatwić terminową realizację procedur objętych rozporządzeniem o przemieszczaniu odpadów Komisja zaleca, co następuje:

- a) W art. 9 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów ustanowiono **procedurę, zgodnie z którą właściwe organy miejsca przeznaczenia, wysyłki i tranzytu wyrażają zgodę na przyjęcie zgłoszonych im przesyłek**. W kontekście zdalnej organizacji pracy wprowadzonej w większości państw członkowskich zakończenie wymaganej procedury w terminie przewidzianym w art. 9 może stanowić wyzwanie.

➤ **Stosowanie elektronicznej wymiany informacji, zalecane w sekcji 2 powyżej, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia terminowego zakończenia procedury uzyskania zgody właściwych organów miejsca przeznaczenia, wysyłki i tranzytu na dokonanie przemieszczenia odpadów. Ponadto w związku z tym, że termin wyrażenia zgody na przesyłanie do instalacji, która uzyskała zezwolenie wstępne, jest krótszy niż termin wysyłki do innych instalacji (zob. art. 14 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów), w stosownych przypadkach zaleca się rozważenie stosowania tej procedury.**

- b) W art. 16 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów ustanowiono wymogi, które zgłaszający przemieszczenie odpadów musi spełnić po otrzymaniu zgody właściwych organów miejsca wysyłki, przeznaczenia i tranzytu. W szczególności, zgłaszający zobowiązany jest przesłać podpisane kopie wypełnionego dokumentu przesyłania zainteresowanym właściwym organom i odbiorcy odpadów przynajmniej na trzy dni przed rozpoczęciem przemieszczenia. Jako że epidemia Covid-19 powoduje zakłócenia ruchu transgranicznego i opóźnienia w procedurach, zaplanowanie daty wysyłki odpadów z odpowiednim wyprzedzeniem może być niewykonalne.

➤ **W kontekście kryzysu spowodowanego epidemią COVID-19, a zwłaszcza wprowadzania nieprzewidzianych ograniczeń przy przekraczaniu granic lub opóźnień w procedurach, stosowanie przepisów dotyczących wcześniejszego informowania o faktycznym rozpoczęciu przemieszczania może stanowić dla zgłaszających wyzwanie. Stosując te przepisy, państwa członkowskie powinny uwzględnić te trudności.**

- c) Art. 17 rozporządzenia o przemieszczaniu odpadów stanowi, że w przypadku dokonania jakiegokolwiek istotnej zmiany w szczegółach lub warunkach przemieszczenia, na które wydano zgodę, w tym zmian planowanej ilości odpadów, trasy, środków transportu, daty przemieszczania lub przewoźnika, zgłaszający zobowiązany jest niezwłocznie, a w miarę możliwości przed rozpoczęciem przemieszczania, zawiadomić o tym zainteresowane właściwe organy i odbiorcę. W takich przypadkach wymagane jest ponadto dokonanie nowego zgłoszenia, chyba że wszystkie zainteresowane właściwe organy uznają, że proponowane zmiany nie wymagają nowego zgłoszenia.

W przypadku gdy zmiana trasy przemieszczenia powoduje, że państwem zainteresowanym (w szczególności jako państwo tranzytu) staje się nowe państwo członkowskie, które nie było uwzględnione w pierwotnym zgłoszeniu, art. 17 ust. 3 rozporządzenia w sprawie przemieszczania odpadów wymaga złożenia nowego zgłoszenia.

- **Zaleca się, aby odpowiednie właściwe organy – w ścisłym porozumieniu między sobą – uzgodniły, że w przypadku konieczności dokonania zmian szczegółów lub warunków przemieszczenia, na które wydano zgodę, w celu zapobieżenia rozprzestrzenianiu się Covid-19 nie będą wymagać nowego zgłoszenia.**
- **W przypadku gdy dodatkowe państwo członkowskie zostało zaangażowane w przemieszczenie odpadów w wyniku zmiany trasy przewozu, zaleca się aby wszystkie zaangażowane właściwe organy dołożyły wszelkich starań, by jak najszybciej obsłużyć nowe zgłoszenie.**